

1 בינואר 2012

לכבוד

ח"כים חברי ועדת חוקה

לכבוד

ח"כ דוד רותם

יו"ר ועדת חוקה חוק ומשפט

הכנסת

שלום רב,

הנדון: דיון בנושא אכיפת חוק בשטחים ביום חמישי 5.1.12

תופעת אירועי התנכלות והתקפות של ישראלים כנגד פלסטינים ורכושם בשטחים הינה תופעה שכיחה מאד, ותיקה ורחבת היקף. תופעה זו ידועה לרשויות מזה זמן רב. חרף זאת, וחרף תלונות ופניות רבות הן מצד תושבים הן מצד ארגוני זכויות אדם לרשויות הביטחון ואכיפת החוק, התופעה נמשכת כמעט בלא מפריע. גם ההתנכלות לכוחות הביטחון הפועלים בשטחים ע"י ישראלים אינה תופעה חדשה ואף היא אינה זוכה למענה נדרש כבר זמן רב.

באופן מדאיג ומצער ביותר, נראה שלאזלת היד האמורה, יש תוצאות חמורות ביותר: התרחבות והתפשטות תופעות האלימות והפרות החוק בתוך השטחים, וכעת גם לתוך ישראל; אלימות המכוונת בראש ובראשונה כנגד האוכלוסייה הערבית, אך גם כנגד פעילי זכויות אדם, פעילים פוליטיים ואחרים, אשר עמדותיהם אינן נושאות חן בעיני הפורעים. התופעה של עמידה מנגד של כוחות הביטחון והתגובות המהוססות, אם בכלל, להפרות חוק ולאלימות מצד ישראלים בשטחים תורמות משמעותית לתחושת רפיון שלטון החוק בגדה המערבית בהקשר האמור.

ארגוני זכויות אדם, ובכלל זה האגודה לזכויות האזרח, שבים ומתריעים מזה שנים, בעשרות פניות, על פגיעות קשות בגוף וברכוש, שמבצעים ישראלים בעיקר כנגד פלסטינים בשטחים.

כידוע, אחת מן החובות הראשונות במעלה החלות על מפקד צבאי של שטח כבוש ביחס לתושביו המוגנים היא שמירה על הסדר הציבורי והביטחון באזור הנתון לשליטתו (תקנה 43 לתקנות האג), הבטחת ביטחונם של תושבי המקום והגנה עליהם במיוחד מפני אלימות ואיומים באלימות (סעיף 27 לאמנת גינבה הרביעית). גם המשפט הישראלי, ובכללו ההלכה המפורשת שקבע בית המשפט בבג"צ 9593/04 ראשד מוראר נ' מפקד כוחות צה"ל באיו"ש, (מיום 26.6.06), מחייב זאת.

למרות שהדין הביני"ל והישראלי ברור בעניין; חרף דו"ח והמלצות של מבקר מערכת הביטחון בנושא זה (משנת 2007); הגם שניתנו הוראות מפורשות מצד היועמ"ש לממשלה בעניין אכיפת החוק בשטחים על ישראלים; ועל אף שקיימת שורה של הנחיות של יועמ"ש איו"ש בעניין –

נמשכת אזלת היד של רשויות אכיפת החוק, ובכללן כוחות הביטחון, במניעת האלימות והפרות החוק.

על ועדת החוקה לדרוש מרשויות אכיפת החוק בכלל, ומרשויות הביטחון הפועלות בשטחים בפרט, לפעול לאכיפת החוק כנגד מי שמפרים אותו, לרבות מי שנוהגים באלימות, וזאת ללא אפליה וללא אבחנה. יש לתגבר את הכוחות ואמצעי האכיפה, להבטיח הגדרת אכיפת החוק כמשימה ראשונה בחשיבותה בשטחים, להציב כוחות שיטור וצבא במקומות מועדים לפורענות, להבהיר החובות המוטלות על הצבא והמשטרה בפעילותם בשטחים בכל הקשור להתמודדות עם הפרת חוק ולאכיפת חוק, ובין השאר לשים קץ לתופעה של חיילים העומדים מנגד עת קורים מעשי אלימות ופורענות.

אנו קוראים לוועדת החוקה לקרוא לממשלה להקצות את כל האמצעים, כח האדם והכלים הנדרשים כדי להבטיח את אכיפת החוק כאמור.

יודגש, כי אנו דוחים את ההצעות להרחיב את השימוש בכלי אכיפה פוגעניים שיש בהם כדי לפגוע בזכויות אדם ובהליך הפלילי הנאות לו זכאים כל מי שנחשדים ו/או נאשמים בגין הפרת חוק. מפרסומים שונים עולה כי גורמי אכיפת החוק החליטו על שימוש באמצעי אכיפה פוגעניים, כגון צווי מעצר והרחקה מנהליים, מניעת זכות העיון של הנאשמים בחומרי התביעה וכיו"ב. אנו סבורים, כי אין להשתמש בכלי אכיפה פוגעניים אלה, לא כלפי פלסטינים ולא כלפי ישראלים, וכי תחת זאת יש לקיים הליכים פליליים כנהוג, אשר מבטיחים את מכלול זכויותיהם של נחשדים ונאשמים לכבוד, לחירות ולהליך הוגן. ככל שיש מחסור בכלי אכיפה, כח אדם וכיו"ב, יש להבטיח כי לכוחות הביטחון ואכיפת החוק יוקצו אמצעים אלה ככל הנדרש על מנת שיוכלו לקיים הליכי חקירה, מעצר, הגשת כתבי אישום ומשפט השומרים על זכויות חשודים ונאשמים.

יצוין, כי איננו מקבלים את הטענה, הנשמעת אף מפי הח"כים הנכבדים אלדד ואריאל שהגישו את הבקשות עליהן נסמך דיון זה, כאילו מתקיימת אפליה באכיפת חוק בשטחים לרעת המתנחלים או ישראלים בכלל. אנו סבורים, שהעובדות מלמדות על מציאות הפוכה לגמרי, כמפורט לעיל.

לסיכום, אנו שבים וקוראים לוועדת החוקה לדרוש כי הממשלה, כוחות אכיפת החוק וכוחות הביטחון יתמודדו כנדרש עם תופעות של אלימות והפרת החוק בשטחים, יפעלו לאכיפת החוק ככל שנדרש וללא הפליה ויקצו את האמצעים הנדרשים לשם כך. והכל תוך הבטחת קיומו של הליך פלילי תקין ורגיל שיש בו כדי להגן על זכויותיהם של חשודים ונאשמים וללא שימוש באמצעי אכיפה פוגעניים.

בכבוד רב,

תמר פלדמן, עו"ד	דבי גילד-חיו, עו"ד
מנהלת מחלקת זכויות אדם	מקדמת מדיניות
בשטחים הכבושים	

העתקים:

ח"כ אלדד, ח"כ מולה, ח"כ אריאל – יוזמי הדיון
מר אהוד ברק, שר הבטחון

מר יהודה ויינשטיין, היועמ"ש לממשלה
אלוף אבי מזרחי, מפקד פיקוד מרכז
ניצב עמוס יעקב, מפקד מחוז ש"י, משטרת ישראל
עו"ד סיגל קוגוט, יועמ"ש ועדת חוקה
אלי"מ אלי בר און, יועמ"ש לאיו"ש